

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Multitudo Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

ex eius perfectione, quod eius essentia utpote tota forma materiae nescia, cum divisione natura pluribus individuis non sit communicabilis.

Obijciat tertio. Si numerica multiplicatio deberet haberi per materiam, Angelus non posset habere plures cognitiones solo numero distinctas: consequens est falsum.

Respondeo negando sequelam, ut enim forma substantialis per materiam, ita accidentia individuantur per subjectum, sicque cognitiones Angelicae individuantur a subjecto, non quidem nude considerato, sed prout connotat alias & alias partes temporis Angelici in vicem succedentes, atque ordine quodam suas operationes continet, de quo plura metaphysici.

Obijciat quarto. S. Th. Opusc. 16. Cap. 5. oppositum videtur asserere, dicens: *Dato, quod non esset de natura intellectus, quod multiplicaretur, non tamen propter hoc oporteret, quod intellectum multiplicari includeret contradictionem.* Sed eadem est ratio intellectus & Angeli: ergo non erit contradictio, si Angeli sub eadem specie multiplicentur.

Respondeo. D. Thomam illo loco plus non velle, quam malam esse consequentiam Averroistarum, contra quos ibi disputat, quia ex solo defectu naturalis potentiae inferebant, absolute repugnare & implicare multiplicatam intellectuum: velut ipse se explicat verbis sequentibus, quod non tamen dicimus propter propositum, sed magis ne hac argumentandi forma ad alia extendatur. Adde, si quando SS. PP. dicunt Angelos esse eisdem naturae, speciei, vel essentiae; explicandi sunt de specie subalterna, vel de essentia generice sumpta & composita naturae corporeae, non autem de specie infima.

§. III.

Multitudo Angelorum.

¶ Ceterum Angelorum numerum definiendi nullum est fundamentum: maximam tamen eorum multitudinem indicat S. Scriptura *Daniel. 7. & Apoc. 5.* ubi Angelorum DEO ministrantium numerus vocatur *milliamillium*. Restat solummodo dubium, primò an illorum multitudo excedat numerum omnium individuorum? Secundò an omnium saltem specierum sublunarium? Tertio an omnium hominum? Primum non videtur asserendum, quis enim sibi persuadeat, plures esse Angelos, quam grana arenae maris, tritici, milii &c. nec apparet alicujus momenti ratio, quae tantam multitudinem probet.

Ad 2. tamen & 3. quaestum Respondeo affirmative, & quòd numerus Angelorum excedat omnem multitudinem creaturarum specierum, congruentiam dat S. D. Quòd aliqua pars praecipua universi ac principaliter intenta est nobilior in modo & gradu essendi, tantò majorem solet habere excessum super alias vel in magnitudine, vel in multitudine: etenim corpora caelestia ceu incorruptibilia adeoque in modo essendi sublunariibus nobiliora, eadem in magnitudine incomparabiliter excedunt: quia etiam homo brutis omnibus in gradu essendi & vivendi praestat, ideo plura sunt individua hominum, quam species omnium bru-

torum. Sed Angelus in gradu essendi excedit omnes creaturas: ergo etiam omnes illarum species, cum magnitudine non possit (utpote ex parte quantitatis continuæ) multitudine excedit. Adde videri inconueniens & indecorum pulchritudini hujus universi, ut minor sit numerus specierum perfectissimarum, quam infimarum: cum itaque Angeli inter se specie distinguantur, erit major illorum numerus, quam omnium specierum aliarum.

Dixi notanter in probatione: *quòd aliqua pars Universi praecipua, & principaliter intenta est nobilior in modo & gradu essendi*, ne occurreres, hinc sequi, quòd in rerum natura plus auri debeat esse, quam ferri, plures aut majores lapides pretiosi, quam vulgares; quis enim dubitet, aurum & lapides pretiosos nobiliores esse, quam ferrum, &c. Non inquam, hoc sequitur, quia metalla & lapides pretiosi non sunt partes praecipuae Universi principaliter intentae, nec sibi peculiarem gradum, modumve essendi vendicant: ut caelum, homo, Angeli.

Quod etiam omnium hominum numerum excedant, colligitur ex Evangelica parabola ovis perditae: ubi aliqui SS. PP. per nonaginta novem oves totam Angelorum multitudinem; per centesimam verò solam humanam naturae speciem intelligunt, idque non obscure innunt, longè majorem esse Angelorum numerum, quam omnium hominum. Deinde juxta communem PP. & Theologorum cuilibet hominum suis proprius Angelus in custodiam deputatur ex infima hierarchia, imò plerisque ex infimo ordine Angelorum. Cum igitur plures hierarchiae, ordinisque supersint, necesse est Angelicam multitudinem supra humanam pene innumerabiliter excrecere.

Oppones tamen. Decima pars hominum est in tanto numero, in quanto pars tertia Angelorum: ergo major est numerus hominum, quam Angelorum. Antecedens probatur. Homines salvandi vix sunt decima, imò centesima pars hominum, juxta illud: *multi vocati, pauci verò electi*. Sed homines salvandi adaequant tertiam partem Angelorum: tot enim salvabuntur ex hominibus, quot ceciderunt ex Angelis, prout insinuat D. Bernardus in *Cant. Serm. 68.* convenienter ad illud *Psal. 109. implebit ruinas*: Sed tertia pars Angelorum cecidit: ita quippe videtur affirmari *Apoc. c. 14. n. 4.* cum dicitur, *Draconis (Luciferi) cauda traxisse tertiam partem stellarum, h. e. Angelorum.*

Respondeo negando antecedens, & minorem probationis. Locus *Psalmi* minimè facit in contrarium, ut enim taceam, quòd *implere ruinas faciet ruinas, & stragem multorum*: Locus ille, quantumvis de Angelorum lapsorum reparanda sede deberet intelligi, tamen non esset intelligendus de implendis ruinis juxta arithmeticae commensurationem numeri ad numerum, sed de elevatione hominis in beatitudinem supernaturalem, à qua rebelles Angeli exciderant. Ad alterum quoque locum ex *Apoc. desumptum* Respondeo, *Draconis nomine* verius & communiùs intelligi *Anti-Christum*, qui tertiam partem h. e. ingentem numerum etiam Principum & eximiorum in

Ecclesia virorum post se trahet: sepe enim numerus definitus in S. Scriptura sumitur pro indefinito. Unde tamen locum istum de Angelorum ruina explices, tamen tertiae partis

nomine, non tam determinata quantitas, quam ingens quaedam & indefinita multitudo esse accipienda.

DISPUTATIO XXVIII.

DE

Angelis comparatis ad corpora.

Ad q. 51. & seq.

Angelus dupliciter comparari potest ad corpus, vel primò ut illud sibi, secundo ut se corpori applicet. primum fit per corporum assumptionem, alterum per existentiam in loco, aut motum ex loco in locum. Nunc ad primi considerationem procedendum.

ARTICULUS I.

Quomodo Angeli assumant corpora?

SUMMARIUM.

1. Angeli sepius apparent per immutationem phantasiae.
2. Etiam vere assumunt corpora.
3. Condiciones ad assumptionem requisita.
4. Utuntur potissimum aëre & exhalationibus.
5. Assumunt plerumque corpora humana figura.
6. Idque virtute propria.
7. Anima separata virtute propria non assumit corpus.
8. Angeli in corporibus assumptis non exercent opera vite.
9. Non possunt physicam formam educere è subjecto.
10. Lucem tamen probabiliter produciunt.
11. Quomodo magi Egyptii potuerint convertere virgas in serpentes, & aquam in sanguinem?
12. Magica metamorphoses quomodo contingant?
13. An uni demonum potestas supra alterum?
14. Nil immediate, bene tamen mediate aliquid potest demon in animas viventium.
15. Nequit demon ad vivos reducere animas.
16. Magna Angelorum potestas in corpora hominum.

§. I.

Asseritur & exponitur modus assumendi corpora.

1. **C**ertum est primò, Angelos tam bonos, quam malos sepius apparere hominibus per solam immutationem vel phantasiae & sensuum internorum, vel etiam externorum. Ita quippe Angelus S. Josepho in somnis, ita tribus Magis apparuit. Ita Dæmon sepe numero strigibus & sagis illudit.
2. Nihilominus certum est secundo, Angelos aliquando vere aliquod corpus assumere, & sub visibili specie hominibus apparere, colloqui &c. Ita factum veteris, tum novi testamenti historia testatur. Nam apparitio, quæ Angeli Abrahamo, Lotho, Jacobo, Tobia, aliisque apparuerunt, de imaginaria visione explicari nequeunt, partim, quia verba Sac. Script. detorquebantur in sensum

improprium, partim, quòd, ut loquitur S. D. illud, quod imaginaria visione videtur, est in sola imaginatione videntis, unde non videtur indifferenter ab omnibus, sed Angeli, qui Abrahamo apparuerunt, videbantur à tota ejus familia, & qui Lotho apparuerunt, ab omnibus Sodomitis, &c.

Rursus, quòd dæmon Evæ in paradiso, quòd Angelus Gabriel Beatissimæ Virgini, quòd Angelus Christo sanguinem sudanti apparuerit, quòd diabolus eundem tentans in templi pinaculum & montem excelsum transfulerit, de corporea, &c. visibili apparitione est accipiendum, tum ob prædictam verborum proprietatem, tum quòd dæmoni ad immutandam Christi Domini, vel Evæ in statu innocentie degentis phantasia nullus potuerit esse accessus.

Quæritur ergo, quot & quænam sint conditiones ad corporum assumptionem requisita?

Respondeo, esse tres 1. ut Angelus unius corpori 2. seu motori mobili. 3. ut in assumpto corpore vel suas, vel superioris personæ intelligibiles proprietates repræsentet. Ita S. D. hic q. 51. ubi simul habes quatuor causarum genera ad corporum assumptionem concurrentia. Nam causa efficiens est Angelus motor, finalis est repræsentatio proprietatum, materialis est corpus mobile, formalis unio ordinata ad repræsentationem proprietatum. Nunc singulæ conditiones probantur: assumere est ad se sumere, quod nequit intelligi absque aliqua unione, & hæc prima conditio. Porrò aliud genus unionis inter Angelum & corpus dari non potest, quàm motoris ad mobile: aut enim esset unio physice compositionis inter materiam & formam; & hæc esse non potest, cum ex dictis constet, Angelum non esse corporis formam substantialem, multò minus accidentalem: aut esset unio hypostatice, ut ex utroque fieret unum suppositum: sed & hæc in creatura implicare docent communis Theologi in Tract. de Incarnat. ergo remanet unio motoris ad mobile, quia Angelus assumendo corpus, illud format, movet & applicat ad diversas operationes.